

i el curs superior del Roine. Ultra el nom *Gangusso*, localitzat a Colonia i a Reims, Weisgerber troba el sufix en les zones següents: 3 exemples en el domini dels *Treveri*, 5 en el dels *Mediomatrici*, 1 en el dels *Leuci*, 2 en el dels *Lingones*, 3 en el dels *Sequani*, 5 en el dels *Anbarri* (a l'alt Roine) i 3 en el dels *Senones* (ja més cap a l'Est).⁴

Tot això ens duu cap a la hipòtesi d'un origen sorotàptic per al nostre topònim. Si confrontem l'àrea de *-usso* (Weigs., *RbGC*, 286) amb la que es considera pròpia de la cultura de les urnes, podem comprovar que l'extensió del sufix coincideix amb una de les zones de major densitat de vestigis sorotàptics. U. Schmoll veu en l'antic *Bergusia* un sufix indoeuropeu *-usiu*, molt productiu en illiri, però desplaçat per *-usko* en lígur: «In gleicher Weise gehört das altlig. *-usco* zum Suffix *-usio* das besonders im Illyrischen produktiv war. Im Ligurischen sind *-asio*- und *-usio*-wenig verbreitet (ON *Taurasia* zu **tauro* 'Stier', *Bergusia* zu **berg*- 'Berg'), mit anderen Worten sie sind hier meist durch *-asco*-, *-usco*- verdrängt worden, die durch Anhängung von *-ko*- and *-asio*-, *-usio*-, also aus *-asiko*-, *-usiko*- entstanden sind» (*Spr. Vk. Idg. Hisp.*, p. 62). Tant si considerem que en l'origen del nostre sufix es troba un *-usso* lugduno-mediomàtric, com si preferim relacionar-lo amb l'*-usio* illiri, tot sembla apuntar cap a un origen pre-romà indoeuropeu del nostre *Bergús*. X. T.

¹ Whatmough entreveu la possibilitat de que no sigui un nom personal: «*Bergusiae* is perhaps not a divine, but a local, name (cf. 80; and on *-usia*-, *-isia*-, cf. Kretschmer, *Glotta* 22, 1934, 162) i.e. '(mountain-) citadel, city'» (*The Dialects of Ancient Gaul*, p. 508. —² Cf. P. Boch-Gimpera, *Paletnologia de la península ibérica (Colección de trabajos sobre los Celtas, Iberos, Vascos, Griegos y Fenicios)*, Akademische Druck-u. Verlagsantalt, Graz-Austria, 1974. Vegeu especialment el treball titulat «Two Celtic waves in Spain», pp. 659 i ss., més en concret els mapes I. *Extension of urnfield culture (Hallstatt A-B) (1200-900 B.C.)* i II. *Extension of Hallstatt cultures (800-700 B.C.)*, en aquest últim pot observar-se una zona on s'indica «Supervivència de la cultura de las urnas del Bajo Rhin». —³ Els exemples que dona Weisgerber, extrets del *CIL* XIII, són: Atusso 8238; Atussia 4159; Bergussa (m) 3258; Bonussa 5501; Bonussila 572f7; Cacusius 4482, 6125; Carussa 2931; Catussa (m) 1983, 2883; Cintussus, -a 4364, 6002; Ianussa 11615 c; Ianuss(i)us 5391, 5391; Iedussius 4137; Latussio 2802; Litusius 2946; Mercussus 2528; Mattussius 2555, 2555, 2558; Mercussa 5338; Talussius 2570; Titussia 3979; -aruss 4652. —⁴ Les mencions antigues que parlen dels *Bergusii* ens decanten a la consideració d'un sufix pre-romà. Cosa molt diferent seria el sufix *-uç* de l'antiga antroponímia catalana que Aebischer va estudiar bé en *Onom. Cat.*, p. 19: el d'*O-ruc*, *Bonusç*, *Marcuç* etc. Com que va demostrar clípidament que tenia *-uç* amb *-ç* (no pas *s*) i anava sempre amb arrels llatines, fóra desplaçat tornar-ne

a tractar i amb perill d'embrollar la qüestió gratuïtament.

⁵ *BERIC, La Canyada de ~*

Poble del Matarranya, al peu dels Ports de Morella. Com que en vaig tractar en detall i molt completament en *E.T.C.* II, 74-76, més val remetre-hi i no cal reproduir-ho.

Sobre el parònim *Coves de Beric* (p. 75.2 ss.) afegeixo que ja figura en el *Rept. de Val.*: «*Berig*, *Berix*, *Covas* —o sigui *Covas de Berig*— es donen a P. Valimayna, pp. 221 i 371 (índex Chabàs); per més que quasi tot en el *Rept.* és des de Morvedre o Borriana cap al Sud, no deixa d'haver-hi alguna dada de llocs del Nord (car hi ha un passatge relatiu a Morella i quatre a Peníscola). Citat *Coves de Berig*, junt amb Culla any 1203 (MiretS., *Templ.H.*, 254); *Serram de Beritx* = al poble dit avui Serra d'En Galceran a. 1245 (*BSCC* XIV, 298, 289).

Que el nom de l'escrivà Johannes de *Berax*-, *-rix* tingui gaire relació amb tot això és bastant menys segur, pel predomini de la forma amb *-a*-; i perquè, almenys en part, és nom menys català que aragonès. Ultra les mencions, que jo ja en citava: «*Yob. Berachensis* .regis notarii» o *-axensis*, en molts docs. (la major part cat. o llatins), des de 1197 i 1194 (*BABL* III, 84, II, 468 ss.); també J. de *Berax* a. 1189, en un doc. cat., però J. de *Beraxe* en dos docs. reials aragonesos, de 1186 (*BABL* II, 448, 439, 440); si bé hi ha J. de *Berix* a. 1200 i forma freqüent des d'aleshores (*BABL* III, 239 ss.); 1203 en doc. de Bna. (*Cart. St. Cugat* III, 366), com en els de Poble que ja vaig citar; i un altre *Bernard de Berig* a. 1163, però en doc. d'Osca (Gili, *Hom. MzPi*, 1925, II, 118).

En fi tenim la prova que es tractava d'un poble del Somontano aragonès, car l'abadessa de Casbas (25 k. a l'ENE. d'Osca) sabem que exercia jurisdicció, ultra *Casvas*, sobre Sieso, *Biérage*, Peralta de Alcofea i Torres de Alcanadre (CCandí, *BCEA* 1910, 191 n.), pobles tots entre Barbastre i Osca. Cal, doncs, identificar-lo amb *Biérage*, que és 5 k. a l'E. de Casbas. D'altra banda hi ha *Berge* en el Baix Aragó (35 k. SO. d'Alcanyís, 40 NO. de Morella).

De tota manera no dubto que el nostre *Beric* o moss. *Beritx* vinguin d'un NP germànic dels innombrables en *-IK* (cf. *E.T.C.* I, 51 ss.) o *-RIK* (ib. 40 ss.); sigui *ALBERIK* (com jo deia) o simplement *BERIK*, que bé havia d'existir puix que la inicial *BER-* era fecunda en aquesta antroponímia (68 noms en Först.). I la forma mossàrab *Beritx* vindrà d'un genitiu (com els mossàrabs *Escrig* o *Escariche* vénen d'*ASCARICI* (cf. *E.T.C.* I, 42); i en terres lleoneses hi hagué la forma en *-riz*: «Çamora, Toro de *Beriz*, fasta Villaux que es en monte Ezebrero» (*Crón. de 20 Reyes*, *MzPi.*, *Reliquias de Poes. Ép.* 243.15).

Quant a *Bierge*, ant. *Biérage*, no està pas descartat, ni ben mirat és gens difícil, que tingui una etimologia paral·lela, puix que alguns d'aqueixos NPP (i